

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בבואור פשט מצוות התורה וענייני עבודת הש"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

פרשת האזינו ה'תשפ"ג

ובטירה וגו' עונים באימה ואומרים ביראה. אז, כשיהיה פה, מצא מין את מינו ונעור, דהקול התחתון מעורר הקול העליון, אבל אם הקול התחתון פגום לא שיקר שיעורר קול העליון, דמה לתבן אצל הבר. והנה מזה תבינו דבגן ותקון העולמות בזה תלוי, לכן הזכירו מאד ביראה וקדשה כדי להרים במרום קולכם, וזהו הבו גדל לאלקיננו, עשו הקריאה בקדשה ובטירה כדי שתתנו גדל לאלקיננו ויתקנו עולמות העליונים:

(פיתוחי חותם פרשת האזינו)

טענות היצר על בריאת הרשעים

היצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישור הוא (דברים לב ד). צריך להתבונן אמאי קאמר ה' הנה לו לומר 'האל' או 'אלקים' או 'הו"ה'. ולפי מה שכתבנו בסמוך (ד"ה אי נמי האזינו) דמשה רבנו עליו השלום גלה להם לישראל מתחלת האצילות יבוא מלת ה'צור' על נכון, ד'צור' לשון ציר, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות י) על פסוק (שמואל א ב ב) 'ומי' [ואין] צור כאלהינו' (ומי) [ואין] ציר כאלהינו, הכא נמי ה'צור' שאמר כאן על שם שציר העולמות ובראם (ספרי האזינו שז):

טענות החוטא על בריאתו

והנה יצר הרע מפתה את האדם ומתעהו מדרך האמת, ומכניס בלבו שבושים כדי להטעותו, באמר לו הבט נא וראה בתחלת היצירה שהקדוש ברוך הוא ברא יצר הרע ויצר הטוב, ומי שנצח יצר הרע טוב, ומי שנצחו יצר הרע מה יעשה הרי אנוס הוא, ויש לו טענה אלימתא שישטען לפני הקדוש ברוך הוא, למה בראתני, לא בעינא לא שכר ולא ענש. ועוד ישטען לפני ה' כל העתידות גלויים לה, וגלוי לפניך שאיני יכול לפני יצר הרע, נמצא עקר בריאתי כי אם לעשות בי נקמה, ואמאי יצא עול זה מלפניך יתברך, היה לך שלא להביאני לזה העולם שאחטא בו ואל אראה ברעתי:

כל הבריאה הוא בתמימות ובמשפט

לזה אמר להם משה רבנו עליו השלום, דעו וראו שכל מה שציר הקדוש ברוך הוא וברא, הכל בדרך משפט ואמת גמור, וזהו ה'צור תמים פעלו', דהינו כל מה שציר וברא הקדוש ברוך הוא, הכל עשה ופעל בתמימות ובאמת, כי כל דרכיו משפט, דהינו כל מה שברא ומה שעשה בעולמו, הכל במשפט. ומה שטוען הרשע מאחר שגלוי לפניו יתברך שיהיה רשע למה בראו כדי להנקם ממנו, התשובה המועלת לזה היא דלא חשיד קדשא בריך הוא דעביד דינא בלא דינא, שהקדוש ברוך הוא אל נאמן ואל אמת ואוהב משפט ועושה חסד עם כל בראיו, ושויים כלם אצלו, רק כל אחד לפי מעשיו:

קיום השמים והארץ מכה התשובה

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי. יערף כמטר לקחי תול פטל אמרתי כשעירם עלי דשא וכרביבים עלי עשב (דברים לב א-ב). אפשר לרמוז על התשובה. הנה השמימה והארץ עם האותיות גימטריא 'תשובה', לרמוז דעקר קיום השמים והארץ הוא על התשובה, ועקר בריאתם גם כן היא התשובה, כמו שכתוב (בראשית א א) 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', דהינו בשביל 'ראשית' שהיא התשובה, וקדמה לעולם (פסחים נד. זוהר ח"א קלד), בשבילה ברא הקדוש ברוך הוא 'את השמים ואת הארץ':

על התשובה העיד משה את ישראל

ומשום הכי אמר משה רבנו עליו השלום כאן בפני כל קהל ישראל, האזינו השמים ותשמע הארץ, שאמר לבני ישראל, דעו לכם שהשמים והארץ על התשובה הם עומדים וקמים, ואם לא תשובו בתשובה הריני מעיד בכם השמים והארץ שמספרם 'תשובה' כאמור, שאם לא תשובו העדים האלו הם יפרעו מכם תחלה, כמו שכתב רש"י זכרונם לברכה (ד"ה האזינו). ואם תשובו בתשובה, מן העדים הללו תבוא לכם הברכה:

(מעגלי צדק אות ה"א)

פעולת הפה בקדושה

כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלקיננו (דברים לב ג). בזה בא להודיע להם, דעל ידי קריאתנו שאנו מזכירין ומברכים ה', על ידי זה נעשים פעולות למעלה. ובא להזהירם ולומר להם, אל יקל בעיניכם אמירת הברכות והתפלות, ותאמרו מה ממשות יש בדבור בעולמות עד שמכחו יהיו נבנים עולמות עליונים. כי נהפך הוא, כי אדרבה הדבור הוא העקר, כי למעלה הרוחניות היא העקר והגשמיות בטלה ומבטלת. ותדעו כי כן הוא האמת, שהרי משרתי עליון אין להם אלא שבח הפה, כמו שנאמר (ישעיהו ו א) 'וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבאות, וכן הוא אומר (יחזקאל ג יב) 'ברוך כבוד ה' ממקומו, הרי פשוט דכל עבודתם אינה אלא בפה. והם בעצמם תלויים בנו, אינם משבחים ומפארים עד שאנו מקדימים תחלה (חולין צא:). ומזה תדעו ותבינו דהעקר תלוי בפה. וזהו שאמר פי שם ה' אקרא, כלומר, כשאני למטה קורא ה' בברכה ותהלה, אז באותה שעה מתעוררים המלאכים למעלה והבו גדל לאלקיננו. והנה הבו גדל לאלקיננו גימטריא 'הם המלאכים' עם הפולל. וכיון דהכי הוא, אם כן פשוט הוא דהפה הוא העושה הכל:

כדי שיוכל הקול לתקן צריך שיהיה בקדושה

אך צריך קדשה ויראה וכונת הלב כראוי, דומיא דמלאכים שנאמר בהם 'וכלם פותחים את פיהם בקדושה'

'אל אמונה', חובה להאמין ש'אין עוול' בבריאת הרשע

לכן חובה עלינו לומר שתקדוש ברוך הוא אל אמונה ואין עול, דהיינו חובה עלינו להאמין באמונה שלמה שאין עול בידו ויתברך במה שידע הרשע שיהיה רשע ובראו, שהרי הוא אל אמונה ואמת, ויודע שכדין וכמשפט האמתי ברא הרשע. ואף על גב דלא נתגלה לנו שרש דבר זה על עקרו, העקב הוא דחובה עלינו להחזיק בידו שהוא יתברך אל אמונה ואין עול, שאין בידו חס ושלוש שום עול בבריאת הרשע (תנחומא בראשית ז), דכללא דא נקט בידך שהוא אל אמונה ואין עושה שום עול, ולא נשארה שום קשיא מצד בריאת הרשע:

ואפשר שנוכל לומר שמשה רבנו עליו השלום בדר להם לישראל טעם בריאת הרשע במה שאמר להם אל אמונה ואין עול, בזה גלה להם טעם בריאת הרשע שאין עול בידו ויתברך מצד בריאתו, ואותו הדור ששמעו מפי משה רבנו עליו השלום הודיעם עקר הדבר וידעו אותו באמת:

(מחשוף הלבן פרשת האזינו)

הצדיק מגלה הסודות בעת הסתלקותו

האזינו השמים וכו' (דברים לב א). יש לרמוז אם אפשר ובעיני ה' יכשר, דמשה רבנו עליו השלום גלה סוד האצילות מתחלתו, והודיע לישראל סודות התורה, ועל מה העולם עומד, וכמה פעמים גורם החוטא חס ושלוש, הכל באר להם בפרשה זו, דבשעה שהצדיק רוצה להסתלק מן העולם מגלה הסודות הטמונים בלבו כדי שלא ימנע טוב מבעליו. ואפשר דלזה רמז שלמה המלך עליו השלום שאמר (משלי ג כז) 'אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות', הפונה בהגיע זמנו לקחת לאותו עולם ששם עקר מקום מושבו, והיינו 'בהיות לאל ידך לעשות', 'ידך' הוא מקומך כמו (דברים כג יג) 'ויד תהיה לך', דהיינו בעת שהאל מכין לך מקומך באותו עולם לקחת לו והיינו בעת פטירתך, באותה שעה 'אל תמנע טוב מבעליו', כל מה שיש בלבך גנוז מסתרי התורה ומצפונותיה גלה אותו ליראי ה' ולחושבי שמו:

(מחשוף הלבן פרשת האזינו)

בפטירת הצדיק מלאכי השלום והאמת מקבלים פניו

איתא במדרש (ב"ר ח ה) דבשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לברא את האדם נמלך עם ארבע כתות של מלאכי השרת, חסד, ואמת, צדק, ושלוש, חסד אמר יברא שכלו מלא חסדים, אמת אמר אל יברא שכלו מלא שקרים, צדק אמר יברא שכלו מלא צדקות, שלום אמר אל יברא שכלו מלא קטטות, מה עשה הקדוש ברוך הוא השליך אמת ארצה שנאמר (דניאל ח יב) 'ותשלך אמת ארצה, וברא את האדם. והנה בכל עת שבגי ישראל עושים רצונו של מקום, אפלו כת אמת ושלוש שקטרגו ואמרו אל יברא, מודים ומשבחים להקדוש ברוך הוא, ואומרים יפה בראת, יפה עשית. וכשאינם עושים רצונו של מקום, מקטרגים ואומרים, הלא זה הדבר אשר דברנו אליך לאמר לא יברא. ולפיכך אמרו בגמרא (חגיגה ה:) שאני חרבן בית המקדש דאפלו מלאכי שלום בכי, שנאמר (ישעיה לג ז) 'מלאכי שלום מר יבכיו', דיש לדקדק מאי אפלו מלאכי שלום דקאמר, מה נשתנו אלו משאר מלאכים. אלא ודאי דהם קטרגו בשעת הבריאה ואמרו לא יברא, ומהראוי דבשעת החרבן ישמחו מאחר שנתקיימו דבריהם שאמרו אל יברא, לזה אמר דבשעת החרבן שראו כל הנקמה והצער שארע לישראל אפלו הם בכי. והנה נוכל לומר דבשעת פטירת הצדיק אפלו כת אמת וכת שלום מודים לו ומשבחים אותו ומקבלים פניו, ואומרים לו דבשבילך ובשביל צדיקים כמוך יפה ברא הקדוש ברוך הוא ויפה עשה. וזהו שמבשרת אותו כת ראשונה 'בוא שלום', אפלו כת שלום שקטרג עליך בשעת הבריאה, יבוא לקבל פניך בשמחה. וכת שנייה מבשרת אותו גם כת אמת שדבריו כדברי שלום בשעת הבריאה, גם הוא יבוא לקבל פניך בשמחה, וזהו 'הלך נכחו', דהיינו אותו שהלך נכחו של שלום שהיא אמת, שדבריהם היו אחד בשעת הבריאה ששניהם אמרו אל יברא, גם הוא יבוא לקבל פניך. וכת שלישית אומרת לו 'נחוח על משכבותם' דהיינו כל ארבע כתות עכשו נחוח על משכבותם דהיינו על מגונחתם, והארבע כתות הם, חסד, ואמת, צדק, ושלוש, כלם בצדיק זה:

(דורש טוב, דרוש ז' לנפטרים)

הידה שבועית: איך מבאר דינו הכתוב 'אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות'?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב, כמו כן נא לציין כתובת מדויקת וטלפון

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבוד אביר יעקב'

שם הזוכה בסידור לשחרית
מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

התשובה צריכה להיות מתוך ספרי מוזן האביר יעקב ז"ע (או מתוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

פרשת בהעלותך:

ה' מיכאל גיטלי מנהדיה.

